

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

Eva Fryxell på 80-årsdagen.

DET UTMÄRKTA PORTRÄTT af Eva Fryxell, hvarmed vi kunna pryda vår första sida till hugkomst af hennes åttioårsdag den 15 januari, målades förlidet år af fru Hildegard Thorell och har vunnit största erkännande, när det exponerats.

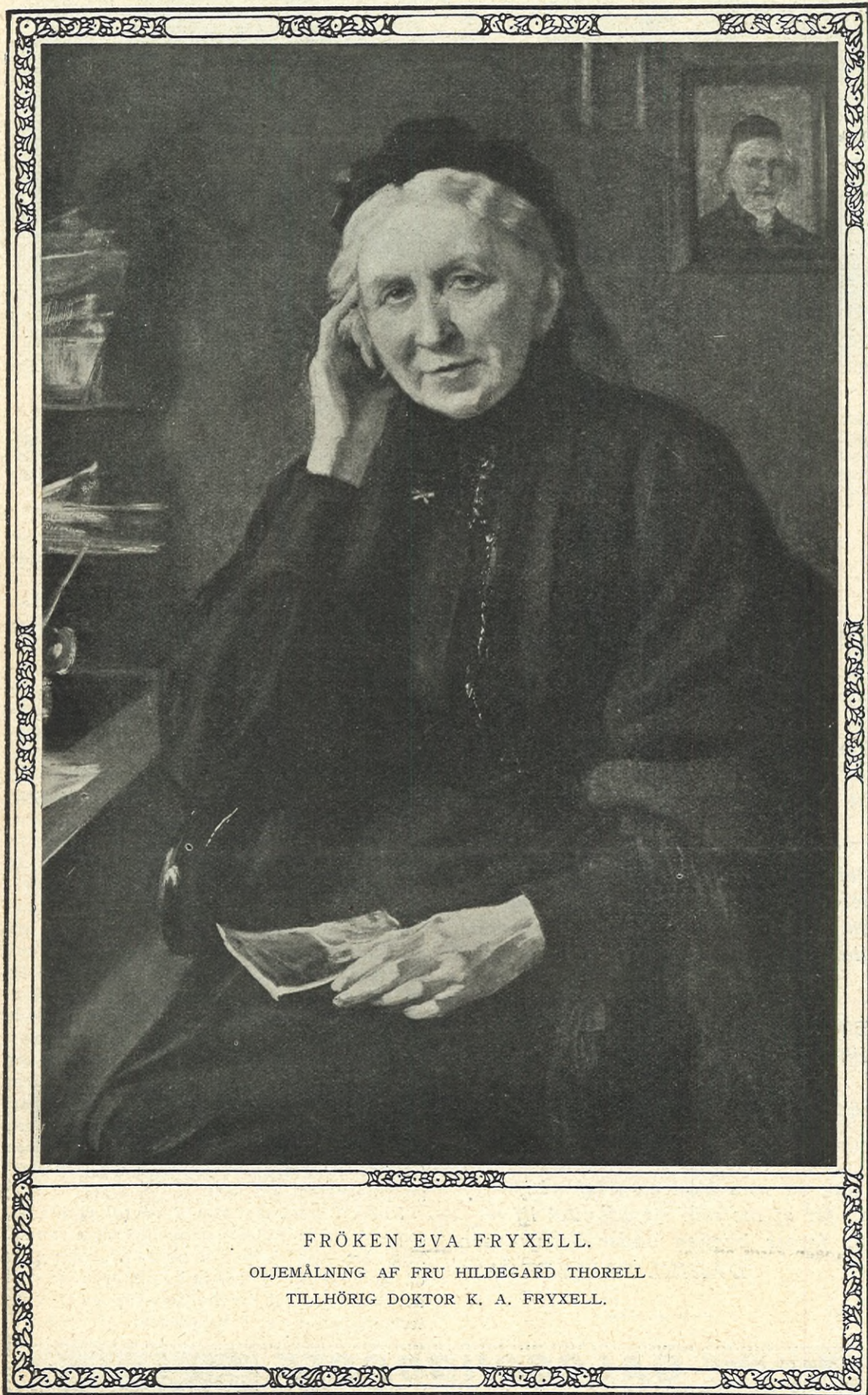

EVA FRYXELL är det mest betagande exempel på hur vacker ålderdom någon gång kan vara. Klara, strålande blå ögon, silfverhvitt hår och en skär rodnad på kinderna. De många rynkornas skrift berättar blott om tänkande, ålder och arbete, har icke ett enda fult, bittert eller misslynt ord att säga, hennes leende är godt och gladt och kan gå öfver i hjärtligt och barnsligt skratt, när hon talar om någon lustig episod från förr i världen, t. ex. om all hemlig förnöjelse, hon hade af sin anonymitet alla de år hon som Edmund Gammal medarbetade i tidningar och tidskrifter utan att någon hade en aning därom. Hon talar gärna om sina minnen, det ligger ju så nära till hands, där hon går midt ibland dem i systrarnas ljusa och vackra hem vid Drottninggatan. Där är faderns porträtt i salongen, midt emot detta hans byst som åttioåring, modellerad af Walter Runeberg, så porträtt af Walter själf, af Pontus Wikner som ung doktor, af Viktor Rydberg i olika åldrar, af "syster Louise" — alla kära aflidna, vid hvilkas drag många minnen äro fästa.

Men om Eva Fryxell är lik alla åldringar däri, att hon lever i sina minnen, är hon olik de flesta däri, att hon med en sådan intensitet deltagit i det nutida lifvets intressen. Icke blott så att hon från sitt rum och genom sin tidning följer dagens arbete och företeelser, hon står midt uppe i dem. Det är icke en alldeles ovanlig syn att få se fröken Eva träda in själf på redaktionsrummet, när hon har något ärende, t. ex. för sin förening "Adresskontor för arbeterskor", som hon allt intill nu själf skött. Och händer det något, som upprör hennes rättskänsla, såsom t. ex. det famösa åtalet mot Hvita Bandets nykterhetsrestaurant vid Värtan, och märker hon att ingen säger det ord hon anser bör sägas, då sätter hon sig än i dag vid skrifbordet och skrifer ner sina tankar i en artikel, som i stilens klarhet och ungdomlighet icke lämnar något öfrigt att önska.

Sådan är Eva Fryxell i dag vid sina åttio år, och visste man än intet om hur hon fyllt alla dessa år med att ge det bästa af sitt hjärta och sin intelligens åt sina medmänniskor, så behöfde man bara kasta en blick på henne för att bli viss derpå. Ty hvad göra vi annat, medan vi lägga det ena på det andra af våra mödors och lidandes år, än modellera vår ålderdoms ansikte?

E. W.

FRÖKEN EVA FRYXELL.
OLJEMÅLNING AF FRU HILDEGARD THORELL
TILLHÖRIG DOKTOR K. A. FRYXELL.

FRÅN FESTFÖRESTÄLLNINGEN Å HÖGANLOFT VID AFSKEDSFESTEN FÖR FRÖKEN ANNA WHITLOCK.

Stående från vänster till höger: journalisten (fröken E. Wägner); Anna Maria Lenngren (borgmästarinnan Lindhagen); Sigrid Storråda (doktor I. Laurell); drottning Margareta (fru A. Lidfors); sköldmön Hjelmis (fröken F. Sténhoff); Heliga Birgitta (fröken A. Ljungberg); redaktören (doktor A. Sundquist); sittande från vänster till höger, mellersta raden: drottning Kristina af Holstein-Gottorp (doktor L. Paykull); Fredrika Bremer (fru A. Tonning); drottning Kristina (fröken M. Staël v. Holstein), nedersta raden: Hedvig Charlotta Nordensflycht (fru E. Grut); Agneta Horn (fröken A. Lindhagen); Barbro Stügsdotter (doktor A. Nilsson). A. Blomberg foto.

När forntid och nutid hylade Anna Whitlock.

DET VAR AFTONEN till den dag rösträttsdeputationen haft företräde på slottet. Skansen låg tom och mörk med kalla skuggor öfver snön och tysta, sofvande djur. Skansen var kanske just då vackrare än i någon annan skepnad, men hvem hade tid att försjunka i betraktande af dess skönhet? Det skulle bli fest på Höganloft, Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt ville hylla sin afgående ordförande, fröken Anna Whitlock, och i deras hjärtan, som ilade uppför gångarna till Höganloft, bodde nog en undrande fråga om festen skulle bli värdig deltagarnas känslor och festföremålets förtjänster.

Man visste att viljan var god, att Höganlofts stora sal skulle fyllas af rösträttens och Anna Whitlocks kända och vänner från Stockholm och landsorten. Man visste också, att bland de medverkande vid den lilla festföreställning, som var planerad som inledning, funnos duktiga yrkeskvinnor och flere af de främste inom rösträttsarbetet, men — redan detta innebar här en fara. Ty tänk att pressa tid och arbete ur en människa, som kommer från sin klinik klockan 9 på aftonen, eller att få dem att skriva vers och lära den, som ha sina mötesreferat, sina patienter, räkenskapsböcker eller sin vetenskap att sköta! Det är ju också i regel familjeflickorna och fruarna, som bruka ensamma bära bördan af den del af det sociala arbetet, som tar form af festföreställningar och välgörenhetsbasarer. Men en fest för Anna Whitlock måste gå i rösträttens tecken —

GALATHEA.

ETT KVINNOPORTRÄTT.

*AF MISSTAG, flicka, blef du kött och blod
och svept i pälsverk som en dödlig kvinna —
från början var du blott en marmorstod,
ett hugget mästerverk af en gudinna.*

*Och därför kan ditt hjärta icke brinna,
och därför kan du icke vara god,
ditt ödes trådar kan ej kärlek tvinna,
din barm ej nås af känslans lavaflod.*

*Blif åter marmor, Galathea, blif —
din nakna skönhet parkens grönska gif
och lys som snö i blåa måneglansen!*

*Ifrån att vara blott ett tidsfördrif
du får af mejseln ett odödligt lif —
nu fryser blicken under ögonfransen.*

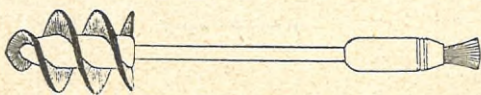
DANIEL FALLSTRÖM.

rösträtt allt igenom både i val af ämne och medverkande, och man fick ta den risk, som följde med de senare.

I alla fall, när publiken samlade sig klockan 8 och hedersgästen, ljusklädd och hvithårig och redan med ett mildt och öfverseende smålöje på läpparna — ett leende, som lugnade nervositeten bakom ridån betydligt — slagit sig ner på första bänken, befanns det, att man, så underligt det än låter, kunde börja. Yrkes- och rösträttskvinnorna hade skiftat hamn, och där stod en trupp af svenska historiens elitkvinnor i stället, färdiga att i den kvinnliga chefredaktörens arbetsrum inför hela publiken ge sitt svar på frågan: "Hvad synes Eder om rösträtten?" Att de gillade den oförbehållsamt, och att de allt från sköldmön Hjelmis till Fredrika Bremer visade sig vara ganska väl underrättade om Anna Whitlocks ställning till rösträtten och till andra frågor såsom statshushållning och Kooperation, förvånade ingen, men glädde en och annan att döma efter publikens hållning.

Och Anna Whitlock log lika oförändradt moderligt mildt och erkännansamt, ännu då festen slöt med att Fredrika Bremer, som visade sig vara den mest förtjusande gamla dam i världen, fast hon förvånande nog lagt sig till med att bryta på skånska i Hades, bringade henne och hennes medhjälpare från begynnelsen, fröken Gertrud Adelborg och professorskan Ann-Margret Holmgren, sitt tack.

Sedan följde supén med många och vackra tal, som väl borde ha lagts på minnet och refererats. Men den, som skrifer dessa rader, tyckte sig då ha gjort sitt, stämde in i hurraropen för hvad det skulle vara och var som herrskap och hade anteckningsboken ute i kappfickan. E. —ER.

Ett länge känt behof fyller vår pat. GALOSCHBORSTE

som är den enda i handeln förekommande som verkligen förmår rengöra galoscher inifrån. — Ombärlig för alla som använda galoscher och sätta värde på att hålla skodon snygga. Pris kr. 2:50. Till landsorten mot efterkräf.

LUDV. TRAUOGOTT, Stockholm, Norra Bantorget 18. Återförsäljare erhålla rabatt.

Fulvia.

Skiss af Ernst Lundquist.

Den världsberömda skönheten och operadivian Fulvia Rosani var född romarinna, dotter till en lappsomakare i Trastevere. En varietéagent "upptäckte" henne, då hon som femtonårig en kväll satt uppradad jämte den öfriga familjen utmed husväggen och med sin starka sopran sjöng en af de senaste slagdängorna. Affären gjordes upp kontant med hennes far, och då en månad gått, debuterade hon efter nödtorftig dressyr i Sala Margherita och gjorde stormande lycka, dock uteslutande på grund af sin skönhet.

Under loppet af själfva debutkvällen tändes hennes hittills oberörda hjärta af blixten. Mellan sångerskan på estraden och den unge journalisten Pietro Rosani, som infunnit sig i referentärenden och hade sin plats midt för henne längst ner på parkett, etablerades från första ögonblicket en eroto-elektrisk ledning, och då hon efter föreställningens slut kom ut på via Due Macelli för att ta en droska och fara hem till Trastevere, inväntades hon i porten af Rosani, som presenterade sig och utan besinning lade sitt hjärta för hennes fötter. Hon tog upp det med oförställd beredvillighet.

De skulle gifta sig ögonblickligen, det var inte fråga om annat, ty Fulvia var en alldeles för klok flicka att inlåta sig på någon lös förbindelse; hennes underbara svarta ögon tycktes glöda af lidelse, men det var en synvilla, ty hon var egentligen en ganska tempererad natur. Hennes tillbedjare var emellertid så mycket eldigare, och det blef en nästan outhärdlig pina för honom att under den månad, som de måste vänta på bröllopet, sitta hvarje kväll på sin parkettstol och hålla vakt öfver henne — öfverflödigt besvär för resten, ty Fulvia vaktade sig själf. Hon hade redan från första stunden af sitt offentliga lif antagit en princip, som hon sedan konsekvent tillämpade under hela sin artistbana: att aldrig besvara ett ömt närmande eller ens låtsas märka det. Hon gick fram genom en korseld af eröfrareblickar och ett regn af kärleksförklaringar utan att tyckas se eller höra eller känna; hon tog emot alla blomketter man sände henne, men de medföljande visitkortet ref hon sönder olästa. Ty hon var verkligt kär i sin ståtliga blonde Pietro med de trohjärtade ögonen och det silkeslena spetsiga haksågget.

Han, stackars gosse, hade blifvit af med sin referentplats i Tribuna, emedan han tillbragte sina kvällar i Sala Margherita, då han å ämbetets vägnar bort vara å annat håll. Men det gjorde honom ingen sorg; han tog det tvärtom som en vink af ödet, ty han hade egentligen ingen håll för publicistlivet, han ansåg sig mera skapad till författare och hade redan en komedi och en roman i görningen. För resten hade han ett litet kapital, som nog skulle räcka för dem, tills han slagit igenom.

Samma dag som de blifvit vigda på Capitolium, betalade Fulvia sin plikt för kontraktsbrott, och så reste de nygifta med nattåget till Paris. Där stannade de i sex år.

Fulvia hade genast, bara på sitt utseende och ett litet röstprof, fått ett förstklassigt engagemang vid en varieté i Champs-Élysées, och där fortsatte Pietro sin vaktgöring. Om dagarna såg han ej mycket till sin hustru, ty hon arbetade med en otrolig energi. Icke på sin utbildning i chansonettgenren, ty här nöjde hon sig med att kväll efter kväll haspla upp de sju åtta italienska visor hon lärt sig i Rom; hon visste ju ändå, att man uteslutande kom för att se henne, icke för att höra henne. Nej, hon

Den store hafdaforskaren Anders Fryxells byst, modellerad af Walter Runeberg, skall i dessa dagar aftäckas i Sunne i Värmland, hvarför vi här meddela en af fotografen A. Aurelius tagen fotografi af det karaktäristiska konstverket. Af en tillfällighet har denna hyllning åt den framstående historikerns munne kommit att nära sammanfalla med firandet af hans dotter, fröken Eva Fryxells 80-årsdag, hvars älskvärda drag våra läsare återfinna på vårt nummers första sida.

hade satt målet för sin ärelystnad mycket högre: hon ville bli operasångerska. Fastän hon ej var riktigt säker på, att hon var tillräckligt musikalisk, men däremot hade alldeles klart för sig, att hon hade svårt för att sjunga rent och att hennes röst var oriktigt placerad och led af ett starkt vibrato, hade hon föresatt sig att ej återse romarne förrän som primadonna på Teatro Costanzis scen. Röstmaterialet saknade hon icke, och med ett energiskt arbete skulle hon nog öfvervinna alla svårigheter. Hon tog lektioner i språk, sång, pianospelning och plastik, allt för de bästa och dyraste lärare, och frågade ej efter, om också hela hennes lön gick åt. För sina kostymer gaf hon ej ut mycket; hon visste, att hon var bländande skön bara i en tylltrasa och med några blommor, och att hon som världsskönhet redan nämndes i jämbredd med Cléo de Mérode och Lina Cavalieri; hennes bild hade i form af hundratusentals fotografier och brefkort spridts öfver hela jordklotet; det var ett viktigt element i hennes taktik för framtiden.

Då hon såg, att hennes lärare ej kunde bi-bringa henne mera, och kände sig säker på de tio operaroller hon öfvat in för dem, gällde det att välja teater för debuten. Utom på sin lilla varietéscen hade hon aldrig uppträdt offentligt, och herrar operadirektörer och impressarier mot-togo henne med tvislande min, då hon kom och begärde att få profsjunga. Många voro mycket nöjda med hennes prof, i synnerhet erkände de hennes dramatiska begåfning, men att så utan vidare släppa en varietésångerska upp på en stor, förnäm operascen, det var för vågadt. För att ej spilla tiden med underhandlingar uppsökte Fulvia en italiensk impressario, hvars

affärsvanor hon kände till; sjöng på stående fot för honom några takter ur Traviata och frågade, om han för 5,000 francs ville låta henne debutera på någon af de italienska scener, som han behärskade. Efter något kompromissande bestämdes summan till det dubbla, just hvad Fulvia beräknat på förhand, de unga makarne skrapade ihop det sista de ägde för att kunna erlægga summan, och så ägde debuten rum på Teatro lirico i Milano. Fulvias enda oro var recensenterna, ty hon hade icke en soldo kvar att betala dem med. Men allt gick bra; inför publikens enhälliga och entusiastiska applåder hade det varit en löjlighet att komma med klander, det skulle i alla fall ha drunknat i bifalls-larmet. Och där stod nu Fulvia vid sitt utstakade mål med hela famnen full af segerpalmer. Och det bästa af allt: hon visste med sig, att hon den kvällen både sjungit och spelat så bra, att hon var fullt värd sin framgång. Det, som glädde henne mest af allt hvad kritiken hade att säga om henne, var några rader i Corriere della Seras recension: "Hemligheten med denna lika lysande som oväntade triumf ligger kanske i, att den unga konstnärinnan är ett folkets barn; det är underbart hvilken seg kraft som ännu gömmes hos de djupa lagren af vårt italienska folk; den väntar blott på ett gynnsamt tillfälle för att spirå upp i rika skördar af ära för vårt land och den latinska rasen."

Pietro däremot var icke en folkets son, han hörde till den romerska högre medelklassen och hade i blodet en god del af dennas indolens. Under Pariseråren hade han ej kommit långt med sitt författarskap, både romanen och komedien funnos ännu endast till i utkast. Han hade tillbragt sin mesta tid med att älska sin sköna hustru och uppgå i hennes sträfvan. Men nu, då Fulvias teaterlif började, satte han sig på hennes uppmaning småningom in i allt hvad en impressario behöfver känna till och gjorde bekantskap med män af facket för att genomskåda deras metoder och knep; genom umgänge med teaterfolk fyllde han i hvad som fattades honom i insikter.

Men ännu var tiden icke inne för honom att få i praktiken visa hvad han lärt. Innan dess skulle Fulvia upplefva ett af sitt lifes största ögonblick: den vinterkväll på Teatro Costanzi, då hon lät romarne "gå under oket," som hon uttryckte sig. Det blef en lysande triumf. Fulvia hade med flit ställt så till, att hennes första uppträdande i Rom slog ner som en meteor midt i en rad af segrar, som en berömd milanesisk diva firade på Costanzi. Hon hade räknat med rivaliteten mellan Italiens båda hufvudstäder, den officiellt och den faktiskt ledande, och hoppats, att den förras lokalpatriotism skulle fälla utslaget. Och hon hade räknat rätt. Romrepubliken ville helt enkelt den kvällen glömma bort, att milanesiskan var en större konstnärinna, med frenetiska bifallsåskor hyllade den i Fulvia romarinnan, den Trasteverinska popolenan; hela den applåderande parketten vände sig en gång demonstratift mot den loge på första raden, där Fulvia placerat sin familj, lappsomakaren och alla hans döttrar, endast lagom upplädda för att ingen skulle kunna misstaga sig på, att de voro sångerskans fattiga släkt, och då Fulvia efter sista aktens otaliga inropningar slutligen trädde fram till sufflörluckan och höll ett litet muntert tacksamhetstal till sina kära romare på den mest oförfalskade Trastevere-dialekt, då hotade jublet att spränga taket, och den berömda milanesiskan var så fördunklad och utplånad, som om hon aldrig funnits till.

Det var sista gången lappsomakarfamiljen haft användning för sina torftiga söndagskläder. Dagen efter den stora segerkvällen lät Fulvia

Använd endast

PANSAR-Emaljerade

KOCKUMS

GJUTNA GRYTOR.

Giffria.

Solida.

KALMAR ÅNGKVARNS A.-B:s

KALMAR 1:ma

- RISSTARKELSE -

OBS! Gulmedalj i London 1906.

tillverkad på landets modernaste stärkelsefabrik, utmärker sig särskildt för **hvit-het, renhet och styrka.**

Finnes hos hvarje välsorterad specierhandlare i hela riket.

sina anhöriga flytta in i en riktig herrskapsvåning, naturligtvis i samma kvarter, som sett dem i deras förnedring, och anslog åt dem ett årligt underhåll, som för dem till och med förverkligade hvarje medelklassromares älsklingsdröm: att kunna göra sin Corsopromenad i åkaredroska när och hur ofta lusten kom på.

Telegrafan spred blixtnabbt till alla världens hörn nyheten om Fulvias stora triumf, och under den närmaste tiden regnade det engagemangs- anbud öfver henne. Men Fulvia sade nej till allt och alla, och dagen efter afskedsföreställningen på Costanzi anträdde hon sin stora turné till Sydamerika med Pietro som impressario.

Egentligen var Fulvia sin egen impressario och mannen endast hennes sekreterare, som skötte korrespondensen och de springgöromål, som en dam ej gärna kan nedlåta sig till. Hon ville själf afgöra och bestämma allt; det hade ju varit det allra innersta och egentligaste målet för allt hennes arbete under dessa år: att bli rik och berömd, för att sedan kunna tillfredsställa alla sina infall och ej behöfva böja sig för någon annans vilja. Att vara fri från alla inre och yttre band och kunna ögonblickligen tillåta sig allt hvad stundens impuls dref henne till, det ansåg hon vara livets lycka, och den föreställningen hade sina rötter djupt in i barn- domstiden; då hon i sin mörka Trasteveregränd knutit sina små händer af förbittring vid tan- ken på att vara född till att endast göra hvad alla andra ville. Åregirig var hon knappast, ej heller penninglysten; berömmelsens och rikedo- mens lockelse låg för henne uteslutande i den makt och den oinskränkta själfständighet de gifva.

Det var därför hon aldrig ett ögonblick känt sig frestad att bli sin man otrogen och lyck- liggöra någon af de tusentals män, som lågo för hennes fötter och af hvilka de allra flesta voro långt mera begåfvade och lysande än hennes obetydliga men beskedlige Pietro. I dessa kär- leksförbindelser såg hon först och främst stöte- stenar på den väg hon utstakat för sig: nerv- slitande, lidelsefulla uppträden, brytningar, kanske till och med samvetsqual, med ett ord allt hvad som gör ens hjärna töcknig och blicken oklar och hindrar en att gå hänsyns- löst rakt fram dit ens egen vilja pekar.

(Forts.)

Sven Hedins mottagande.

FÖRLIDEN SÖNDAG återvände vår rykt- bare landsman, doktor Sven Hedin, efter sin treåriga bortovaro till hufvudstaden, och sedan Adolf Nordenskiölds hemkomst efter Vega- färden har väl icke ett så lysande mottagande bereds en svensk man af hans hemland.

Redan tidigt på lördagen, då svenskt land kom i sikte, beredes doktor Hedin en första välkomsthälsning. Furusund strålade då af fack- lor och marschaller och när doktor Hedin land- steg, möttes han af de första svenska hurra- ropen från väntande skaror. På söndagens morgon skedde infärden med ångaren Vega, som lade till vid Södra Blasieholmshälsan. Där mottogs doktor Hedin af sina anförvanter, af medlemmar af regeringen, Stockholms student- kår, m. fl. hvar på färden skedde genom täta, entu- siastiskt hälsande folkmassor upp till slottet, där dagens hjälte mottogs i audiens först af konungen, sedan af änkedrottningen. På af- tonen var en storslagen bankett anordnad å Grand Hotell till den hemvändande forsknings- resandens ära, därvid fosterlandets tacksamhet tolkades af kronprins Gustaf Adolf. Påföljande fredag höll doktor Hedin på inbjudan af säll- skapet för Antropologi och geografi sitt första stora föredrag öfver den senaste forsknings- resan och dess storslagna resultat.

FRU ELLEN SANDELS.
Foto O. Ellqvist.

Våra bostonvalsers kom- ponist.

MED DAGENS nummer af Idun följa till alla våra fasta prenumeranter de utlofvade tre bostonvalserna "Margareta, Maria och Ingeborg", och ha vi med anledning häraf velat meddela den populära komponisten fru Ellen Sandels porträtt jämte några ord om hennes verksamhet som redak- tris af Damernas musikblad.

ÅR 1899 INNEHÖLL Idun en af Wilma Lindhé författad uppsats om Ellen Sandels, en kvinn- lig komponist. Det är nu tio år sedan, under dessa år har fru Sandels flyttat från Göteborg till Stockholm och, från att vara hvad hon kallar "en vanlig officersfru", utvecklats till pro- fessional och blifvit redaktör för en egen mu- siktidning, det kända "Damernas musikblad". Detta startades 1902 och har på dessa år hun- nit blifva helt populärt för sitt omväxlande och för olika smakriktningar afpassade innehåll. Men så ägnar fru Sandels också detta sitt yngsta barn den ömmaste vård, går helt och hållet upp i omtanken om detsamma. Hon väljer musiken, komponerar den delvis, hon sköter expeditionen och är med framgång sin egen annonsuppta- gare. Man måste få aktning och beundran för denna hennes energi och glädjas åt den fram- gång hon rönt, samtidigt med att man instäm- mer i hennes hjärtesuck om än större spridning för sin publikation. Hvem kan förstå en sådan brinnande åtra bättre än en kollega?

— Men när komponerar då fru Sandels? frå- gar jag efter att ha gjort ett öfverslag af den tid man kan ha öfrig, då man redigerat och expedierat en periodisk skrift. Ett sextiotal å trycket utgifna kompositioner, däraf flera spridda och spelade i Danmark och Tyskland, tala ju dock om att hon gör det.

— På småstunder, på lediga tiominuter eller halftimmar. Det är just oron och arbe- tet, som ge det nödvändiga trycket för att man skall kunna skapa.

Vi tala litet om musiklivet och fru Sandels beklagar sig öfver att ungdomen, särskildt den kvinnliga, har så litet musiklitterär bildning. Det är helt naturligt ur fru Sandels synpunkt,

att hon skall finna det viktigare för ungdomen att veta hvem Gounod är än Pythagoras, att veta Mozarts födelseår än Benjamin Dis- raëlis. Genom musikbladets textafdelning, som under anekdotisk form ger en del upplysningar om kända namn och händelser i musikhistorien, vill hon emellertid försöka fylla denna lucka, så att, som hon säger, flickorna inte stå alde- les bortkomna i en salong, när det talas musik.

— De unga flickorna ja, säger fru Sandels med en beklagande suck, de ha inte tid med musik nu för tiden. Allt annat, sport, studier, socialt arbete, men inte musik. Min tidning heter visserligen Damernas musikblad, men skulle den ha lefvat uteslu- tande på det intresse, som damerna ha ägnat den, hade det allt gått dåligt. Det är de unga herrarne, som i dessa dagar mest idka musiken som hemtalang, det har min erfarenhet under dessa år lärt mig.

Vi se på hvarandra, fru Sandels med ett smärtsamt uttryck i sitt rörliga och eljes så glada ansikte, jag bestört och något skuldmed- veten. Och vi sluta vårt samtal med att komma öfverens om, att det är underliga tider vi lefva i. Hur skall det se ut tio år härefter?

E. — ER.

Det förlösande ordet.

SCENEN: EN HUFVUDSTADSSALONG eller en dito i landsorten, gärna förlagd hvar som helst mellan Ystad och Haparanda, ty samma skådespel i oändlig enformighet upprepas allestädes i vårt långsträckta land.

Personerna: värden och värdinnan samt ett större eller mindre antal unga eller gamla väl förplägade mid- dags- eller supégäster.

Det har under måltiden förefallit som om hela säll- skapet varit absorberadt af en enda stor och tryckande tanke. Förströdd har man inmundigat dyrbara viner och utsökta läckerheter utan att ägna dem någon nämnvärd uppmärksamhet. Man har fört en tung och intresselös konversation med sina bordsgrannar. Nu har man hunnit till kaffet och likörerna, men inte ens då blir stämningen lifigare. Samtalet flyter trögt som på ett begravningskalas, under det man mönstrar hvar- andra med nästan fiendliga blickar. Med synbar oro följer man värden och värdinnans rörelser. Förstulna, harmsna eller otåliga blickar på klockan förekomma allt som oftast. Herrarna sno sina mustacher för att dölja gäspkrampen, och damerna gäspa i all ostördhet bakom solfjädrarna. Under den spelade likgiltigheten råder en allmän feber af väntan. Hvad kan vara me- ningen med denna församling af festklädda människor, som icke visa skynten af någon festglädje?

Jo, detta är sällskapslif i det tjugonde århundradet. Man kommer tillsammans för att äta godt, och när det är öfver, lära sig ha tråkigt med bibehållen värdig- het. Visst icke! Nej, man gör sig inte ens mödan att dölja hur uttråkad man är. Huru kommer sig detta? Människorna äro då mindre bildade, mindre älskvärda, mindre spirituella nu än fordom? Ty san- nerligen kom man icke förr i världen tillsammans för att ha roligt, och man hade det, med långt mindre re- surser och — efter en långt enklare menu. Fordom var hjärnan som ett klart och gnistrande vin, och hjärtat, mjukt och känsligt för alla intryck, bar gärna fram ur sin fatatur allt hvad godt det hade att bjuda på till medmänniskors nöje och uppbyggelse. Numera har hyperförfining gjort hjärnan uppmjukad, medan hjärtat förstenats, och resultatet blir detta exemplar af en homunculus som af intet i världen kan lifvas. För- låt — jo, det finns en trollformel, ett ord, ett enda, som kan åstadkomma detta underverk!

Från mun till mun går det ordet som en löpeld, och med ens tändas slocknande blickar, stela ansikts- drag få lif, gäspkrampen förbytes i leenden och slappa

**Skönhet
är
makt.**

För hvarje dam torde det vara af största intresse att taga kännedom om sättet för en rationell hudvård. Detta tillfälle gifves i de värdefulla prak- tiska råd som erhållas uti vår stora bok afhandlande **Skönhetens hem- lighet**. Boken erhålles gratis och franko. Tillskrif oss i dag.

**Parfymeri
Louise,
— Stockholm. —**

gestalter springa upp som stålfjädtrar med plötslig energi. Nu formar sig kring detta ord en fråga, den enda brännande i världen, att döma af den lika plötsliga spänningen i alla ansikten. Och därpå följer en lika oförklarlig lust att räkna till fyra. Sällskapet löser upp sig i små grupper, måhända för att i dessa trängre kretsar få mera vind i konversationen. Långt därifrån! Var denna förut tynande, så dör den nu alldeles bort. En exotisk man, af en händelse införd i vårt lands sällskapslif, måste med nödvändighet tro att det hör till god ton att där iakttaga fullkomlig tystnad.

Den nästan spöklika stillheten i de stora rummen med sina grupper af lefvande människor, belysta af flämtande ljuslågor, brytes endast då och då af korta, entoniga frågor, lika entonigt besvarade. Däremellan ett smällande ljud och åter tystnad. Timme efter timme kan den ensamme exotiske mannen med stigande häpnad borta i sitt hörn iakttaga detta förunderliga skådespel. Ingen stór honom, han är glömd, och förbjöd honom icke hans lands höflighetslagar att aflägsna sig, skulle han alldeles obemärkt kunna göra det.

Är detta de civiliserades gudstjänst? Han är böjd för att tro det, då han ger akt på hur grånade män med ordenskraschaner och förtjusande, juvelprydda unga kvinnor forskande blicka in i hvarandras ögon och lägga sina pannor i djupa veck, under det de med allvarstung och begrundande min se ned i de mystiska blad med kabbalistiska tecken de hålla i händerna. För honom, som icke är initierad, synes emellertid "gudstjänsten" föga tilltalande i sin tysta enformighet och väl lång sen småtimmarna tagit vid. Gång efter annan händer det kanske att någon reser sig upp, gör en rond genom rummet och fäller ett tankspridd yttrande till den exotiske med blicken fortfarande spändt riktad mot den grupp han lämnat. Men — nu är visserligen den högtidliga akten slut, ty nu erlägges offret, tempelskatten eller hvad det nu kan vara — det är omisskänligt silfrets klang han hör. Och nu med ens skrapa alla stolar. Man har gjort sin plikt och kan ändtligen gå hem i frid.

Ni vet redan hvilket det förlösande ordet var! Ni vet också, att den som utan att blinka kan jakande besvara den enda brännande frågan i vårt sällskapslif, han är en utkorad, som hinner långt, vore han aldrig så intelligensfri och hans vandel i öfrigt aldrig så tvivelaktig. Den åter, som har mod att besvara den nekande, han har lika litet nöje och behållning af sällskapslifvet i våra moderna salonger som denne exotiske man.

Men den exotiske vet icke och förstår icke, och han begär på hemvägen en förklaring af sin följeslagare. Denne ser på honom, som vore han från Eldslandet, hvilket han ju också är. Åh, ja visst, jag glömde ju — det är sant. Det förlösande ordet, som ni begär, min vän, det lilla magiska ordet är: *bridge!* Och den brännande frågan på allas läppar, som ni gör väl i att besvara jakande, är denna: spelar *ni* *bridge*?

Den exotiske mannen blinkar oförstående. Alltså likväl en kult? Åhnej, en lek, ett tidsfördrif, ett mode som urartat till en dårskap — en vana, som dödar allt sällskapslif, all återstod af mänsklig umgängesintelligens — ett fattigdomsbevis, utfärdadt för dem själfva af *the upper ten* i bästa fall under förevändning att på detta sätt döda skvallret, utan hvilket man icke lär kunna ha roligt i dessa kretsar — en säkerhetsventil således för försyndelser mot det åttonde budet —

För öfrigt ett råd, min gode man, tjut med ulfvarna, böj er för modets tyranni, men gör icke som jag, tala aldrig hufvudet af er!

"JÄRNMASKEN".

Ännu är ej för sent

att prenumerera på Idun för året, då de tre vackra bostonvalsarna m. fl. gratis-bilagor erhållas på köpet!

KVINNLIGA KONSTNÄRSLAGETS STYRELSE. FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: FRÖKNARNA METTY GÜNTHER, SEKRETERARE, LOTTEN EKMAN, V. ORDFÖRANDE, ELIN WÄGNER, ORDFÖRANDE, OCH MAJA SJÖSTRÖM.

HVAD ÄR KVINNLIGA KONSTNÄRSLAGET? Publiken, som plötsligt står inför fullbordadt faktum och här ser föreningens styrelse och dess ena klubbrum afbildade, måste göra sig denna fråga. Förvåningen är ursäktligt ty Kvinnliga konstnärslaget är den allra yngsta af alla Stockholms kvinnoföreningar.

Kvinnliga konstnärslaget är afsedt att bli — man måste säga afsedt, så länge endast ett relativt fåtal hunnit sluta till — en sammanlutning mellan "konstnärligt och litterärt arbetande kvinnor i Stockholm och landsorten".

Den som frågar efter motivet till bildande af denna förening, den vet ingenting om hvad det är, som alltid drifver arbetare i ett yrke att sluta sig samman: känslan af att ha gemensamma intressen, mödor och mål, den tydliga förnimmelse af uppmuntran det ger att stå rygg mot rygg i kampen, den vederkvickelse man har af umgänget med sådant folk, med hvilka man kan tala facksaker en hel natt utan att något annat tar slut än rösten.

Konstnärslaget har sin egen lokal, en ljus, rymlig och hemtrefligt, om än mycket enkelt möblerad sådan. Hvad detta betyder — där om hoppas jag icke kunna öfvertyga någon, som icke själf varit ung och ny och hemlös med sin lifsuppgift i Stockholm eller är det. Detta gäller flickan utan familj, det kan också gälla flickan med för mycket familj — bägge kunna känna sig lika bortkomna.

Samkväm anordnas hvarje torsdag och styrelsen litat till de förmågor, som finnas inom klubben, särskildt skådespeler-

skorna, för att hvarje gång kunna bjuda på något slags program.

Där äro flere yrken representerade inom klubben, och om det också blir så, att medlemmar med alldeles samma yrkesintressen gruppera sig tillsammans, att skådespelerskorna tala teater, konstnärstudiosi tala akademi, medan journalisterna hett och högljudt slåss för sina tidningar, tro vi, att en blandning af de olika elementen till gemensamt utbyte och trefnad kommer att äga rum. Alla ha de ju dock till sist det gemensamt att de förstå hvarandra, ifall någon i laget en enstaka gång i ett förtroligt ögonblick skulle råka se på kamraterna med en blyg och högtidlig min och nämna ordet *konst*.

Det är från de yngre i ledet idén till föreningen utgått, och det är de yngre, de, som ännu icke ha fått någon vidare plattform att stå på, som tyckas mest intressera sig för företaget. Skulle detta afskräcka någon med afseende på föreningens hållning, ber jag att få hänvisa till dess stadgar, af hvilka intresserade kunna få del genom att vända sig till *Kvinnliga konstnärslagets sekreterare*, adress Drottninggatan 27, som äfven mottager anmälningar till inträde i föreningen. De böra lugna äfven den mest korrekta.

Slutligen bör nämnas, att landsortsbor, som eljes äro kvalificerade till inträde i föreningen, mot betydligt reducerad afgift kunna bli medlemmar med rätt att begagna sig af klubbens lokal och bevista dess sammankomster, då de tillfälligtvis vistas i hufvudstaden.

CAFOUR.

KLUBBRUM I KVINNLIGA KONSTNÄRSLAGETS LOKAL. A. BLOMBERG FOTO.

LUZERN

☉ Förmågor vistelseort under sommaren. ☉
G:D HOTEL NATIONAL

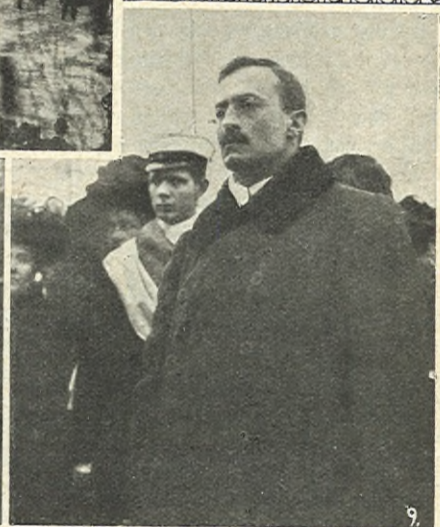
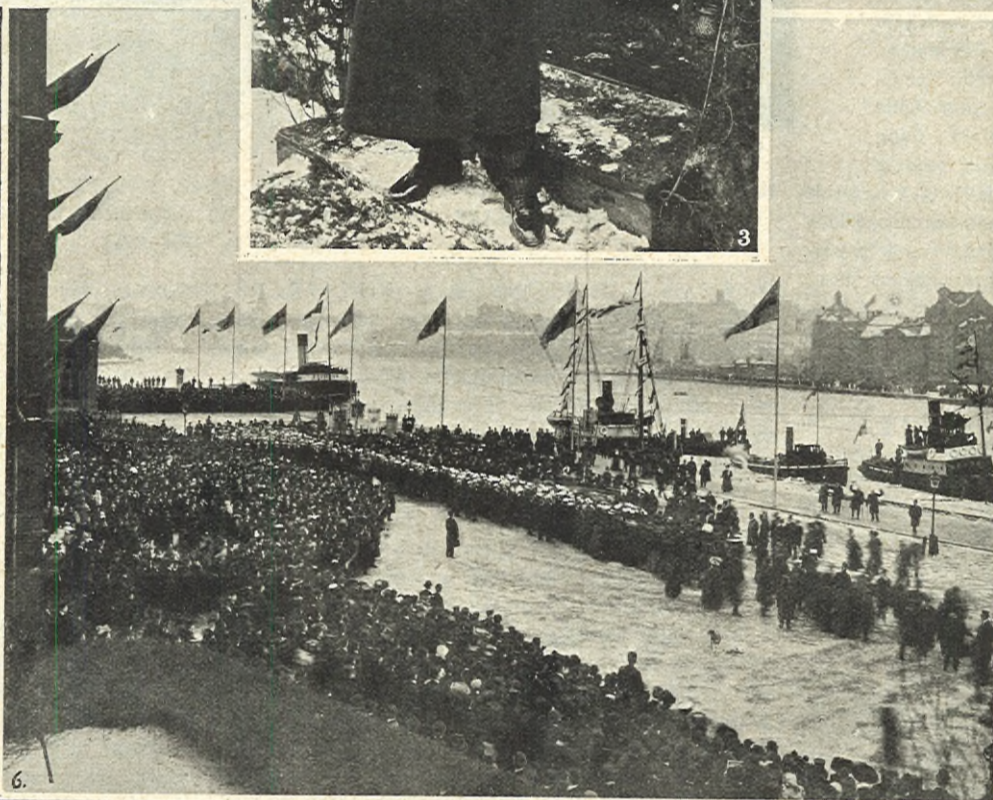
Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön.
Rum från 4 kr. • Ill. prospekt gratis.
Telegramadress: "National".

SVEN HEDINS HEMKOMST OCH HÖGTIDLIGA MOTTAGANDE. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

1. Hedin hyllas af skolbarnen i Furusund. 2. Hed'n tackar för hyllningen. Till höger fröken Hedin och Furusunds ägare grosshandlare Schubert. 3. Hedin utanför sin bostad Kristiansborg i Furusund. 4. Hedin med syster omgifven af tidningsmännen i Furusund. 5. Slädfärd i

hafsbandet. 6. Från landstigningsplatsen nedanför Nationalmuseum. 7. D:r Hedin landstiger. 8. Hedin mottages af föräldrar och syskon. 9. Under hälsningstalen. 10. Stadsfullmäktiges ordf. Sixten von Friesen hälsar välkommen å Stockholms stads vägnar. 11. De uppvaktande studentkorporationerna. Ordföranden talar. 12. Afärd till slottet tillsammans med öfverståthållare Dickson.

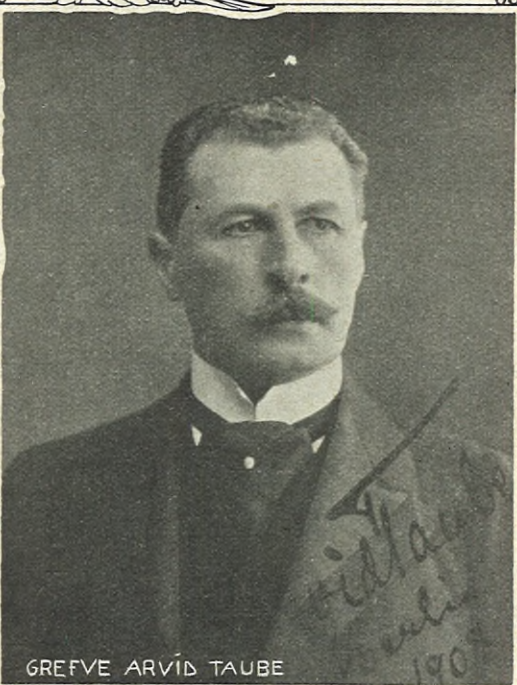
Sverige i Berlin

Vår beskickning.

I DESSA DAGAR har i Berlin öppnats en mycket uppmärksam internationell hemslojdutställning, hvori äfven vårt land är en af deltagarne. Utställningens centralkommitté räknar bland sina ledamöter svenske ministrerna i Berlin fru, grefvinnan Ella Taube, hvarför vi här som ett lämpligt apropå meddela en artikel om vår svenska beskickning i den tyska kejsarstaden. Vi skola i ett följande nummer återkomma till själfva utställningen. — I detta sammanhang kan det också ha sitt intresse att nämna, att ett stort antal gator i Berlin bära nordiska eller svenska namn, och återgifvas här några af desamma tillika med en orienterande beskrifning.

GREFVINNAN ELLA TAUBE

GREFVE ARVID TAUBE

GREFVINNANS SALONG

MINISTRERNAS ARBETS-RUM

NÄR I FREDLIGA TJÄLL eller icke allt för stora våningar i hyresbaracker det talas om diplomatiens svåra konst, om hemliga noter och den diplomatiska sekretessens allvarstygda djup, ser man väl närmast framför sig en Danilos vaxbleka ansikte, eller i bästa fall skymtar man dunkelt statsstreck af den Bismarckska politikens art, såsom Emserdepeschen, eller mäktigt regerande i det tysta, såsom då excellens von Holstein ända till 1906 i tysthet dirigerade Tysklands utrikespolitik. Men fullt så romantisk är väl ändå den diplomatiska tjänsten icke längre. Än i dag förknippar man väl med begreppet diplomati allt för ofta läran om de små medlen och de små knepen, medan samtidens nya uppgifter däremot allt mera tendera till att endast kunna angripas från ekonomisk eller juridisk sida. Därför döljer sig väl i regeln bakom diplomatens yrkesmässigt diskreta mask oftare ett stycke

af en nationalekonom och af en jurist, och i synnerhet för de små staterna, som slippa spela med i den stora europeiska konserten mer än undantagsvis, ha väl ambassadörerna i främmande länder mer juridiska uppgifter, mer statistiska sysselsättningar förutom de öfliga representativa, än som så alldeles står i samklang med yrkets urgamla mask. I mer demokratiska länder än våra synes ofta den diplomatiska konsten i äldre mening ha flyttat öfver till företagsamma tidningsredaktioner, och för ambassaderna återstår esomoftast endast att i väl värdadt språk och i knappaste form stå redaktionerna till tjänst med den till hvarje journalistiskt statsstreck hörande dementin.

För de svenska beskickningarna i utlandet hör den diplomatiska tjänsten gifvetvis till det modernare slaget och särskildt är detta naturligtvis fallet i en stad sådan som Berlin. Sveriges förbindelse med Tyskland växer ju med hvarje år i styrka och särskildt i dessa tider. Då inom kort den svensk-tyska handelstraktaten skall ersättas af en ny, ligger det på legationens axlar en högst betydande börda: allt det statistiska och juridiska arbete,

HILDEGARD BERENCRUTZ

ADOLF BERENCRUTZ

MALMOGATAN

STADGATAN

VISBYGATAN I BERLIN

SVENSKAGATAN I BERLIN

UNGA SVENSKGATAN

som hör till förberedelserna för dessa så ytterst viktiga underhandlingar.

I grefve Arvid Taube, vårt sändebud i Berlin, äger Sverige också förvisso en diplomat af fullt modern typ, som genom sin tungt vägande insats vid de senaste underhandlingarna 1906, särskildt därigenom att det kom på hans lott att i enskilda underhandlingar med grefve Posadowski åstadkomma enighet i de mest svårösta punkterna, i hvilka de stora kommittéerna icke kunde enas, gjort sitt fädernesland verkligt betydande tjänster. De stora representativa plikter, som tillkomma honom såsom Sveriges högste representant, fullgör han med en aldrig svikande förbindlighet och med god hjälp af sin charmanta grefvinna, född Taube, som i Berlins högsta societet åtnjuter mycket stora sympatier och beundran.

Legationen är som bekant belägen Bellevuestrasse 7, den ännu för några få år sedan mycket nobla och aristokratiska lilla gata, som från Potsdamerplatz leder upp till Siegesallées södra ändpunkt. På allra sista tiden har emellertid Bellevuestrasse, tack vare sitt ojämförligt centrala läge, allt mer börjat antaga karaktären af affärgata. Så har t. ex. den bekanta vinrestauranten Rheingold och för helt kort tid sedan det stora hotellet Esplanade förlagts hit. Brist på utrymme och behovet af ett eget hus för legationen ha nu ledt därtill, att en kunglig proposition väl inom icke allt för aflägsen framtid kommer att framläggas för den svenska riksdagen rörande inköp af ett eget svenskt legationshus i Berlin.

I det nuvarande ministerhotellet ligger legationens kansli tre trappor upp, dit såväl i Berlin som i Tyskland bosatta svenskar och öfriga landsmän med vissheten om att alltid blifva älskvärdt mottagna och snabbt och tillförlitligt få de råd och den hjälp, som de önska, kunna vända sig. I grefve Taubes hem härskar en fin och gedigen smak, som finner uttryck såväl i de charmanta salongerna som i de med varm och intim smak inredda rummen, af hvilka vi äro i tillfälle att återge några interiörer.

För tillfället finnas inom legationen ett par platser obesatta, nämligen efter förre legationssekreteraren, numera kabinettssekreteraren i utrikesdepartementet, friherre Fr. Ramel, som med friherrinna till allmän saknad inom kolonien för kort tid sedan lämnade Berlin. Det kan väl utan öfverdrift sägas, att få diplomater gjort sig så allmänt omtyckta och med så mycken uppriktig saknad setts lämna en post som friherre Ramel, hvilken förutom sin diplomatiska tjänst hunnit ägna ett stort och verkligt intresse åt kolonien och dess olika rörelser. I dagarna har ännu en förflyttning ägt rum, i det konsulatrådet Adolf Berencreutz kallats till enahanda befattning i Paris. Kammarherre Berencreutz' intresse har under den tid af två år han vistats i Berlin hufvudsakligast ägnats åt arbete för den "svenska samlings", åt Föreläsningssällskapet och åt bildande af öfriga svenska sammanslutningar i Tyskland, en rörelse, som efter år 1905 kanske på flera håll något öfverdrifvits utomlands och för hvilken en ganska stark reaktion kan jäktagas.

Legationens militära angelägenheter skötas af kaptenen G. R. Schenfeldt, och för öfrigt anställda vid legationen äro friherre F. v. Essen och attachén Einar Modig.

GERDA MARCUS.

Berlin i januari 1909.

BERLINS ADRESSKALENDER upptog i början af år 1908 ej mindre än 41 gator och platser m. m. med skandinaviska namn. Af dessa bära ungefär hälften, d. v. s. 21, svenska namn. De flesta af dessa gator och platser äro att finna i "Berlin N." (norr) — där staden börjar smälta ihop med förstaden Pankow. Här

träffar man i flera kvarter blandade om hvarandra gator med de mest skilda beteckningar från samtliga olika nordiska rikena: Sverige, Danmark, Finland och Norge, — däremellan ett och annat namn från Tysklands nordligaste landsdelar.

För den patriotiskt sinnade skandinaven förefaller denna broderliga sammanblandning nästan allt för vänskaplig. Så genomskär t. ex. den ståtligt anlagda Christianiagatan helt fredligt både Oskarsplatsen och Stockholmsgatan, för att genom danska Bornholmgatan utnytna i svenska Wisbygatan, med fortsättning därifrån genom Gustaf-Adolfsgatan till förstaden Weisensee. Ett imponerande gatuparti med påtänkta boulevard-planteringar i midten och i likhet med Wisbygatan hållande en bredd af cirka 60 meter. Däremellan och omkring ligga i brokig geografisk ordning: Köpenhamngatan, Nordenskiöldgatan, Aalesundgatan, Finlandgatan, Malmögatan, Nansengatan, Korsörgatan, och en hel del andra tagna "von Schweden". Ty hela stadsdelen kallas helt enkelt "Schweden-Viertel", och gör man sig synbarligen ej några tankar öfver, att äfven Köpenhamngatan och Christianiagatan m. fl. förefinnas i dessa "svenska kvarter". Några af de nordiska gatorna äro först nyligen anlagda och därför obetydligt bebyggda, men de flesta hafva redan utvecklats sig till — efter våra förhållanden — mycket ståtliga gator med vackra, tidsenliga hus, såväl i sitt yttre som äfven med hänsyn till modern och komfortabel inredning. Dominerande äro som öfverallt i Berlin bekväma balkonger och loggior: berlinarnas "trädgårdar" under den varma årstiden. Befolkningen däruppe i Berlin N. är tillsvidare ej noblessen. — Att döma efter barnen på gatorna tyckes den i hufvudsak bestå af medelklassen och det bättre arbetarståndet. Hyrorna äro i genomsnitt kanske något billigare än t. ex. i Göteborg.

Adresskalendern innehåller upplysningar angående en del gator och platser, såsom t. ex. vid Oskarsplatz: O. II. Konung af Sv. född 21 jan. 1829 — Sedan 18 sept. 1872. Efterföljare af sin bror Karl XV.

Torellstrasse: Otto Martin Torell, svensk naturforskare och nordpolsfarare, upptäckare af Kalkbergen i Rüdersdorf (vid Berlin) född 5 juni 1828, † 11 sept. 1900.

HUGO SCHARFENBERG.

IVAR AROSENIUS. SJÄLFPORTRÄTT.

af hennes kraftiga insats i rörelsen för konstens popularisering genom offentliga platser och byggnaders prydnad med konstverk, och först och sist det ljusa minnet af henne som människa, en personlighet, hos hvilken hjärta och intelligens harmoniskt balanserade hvarandra.

De unga, som visa en på sidan om de vanliga värgarna gående talang, få sällan lefva länge. Herrman Norrman skördades i sina bästa år, just då hans konst började tala sitt färdiga språk; karikatyristen Oscar Andersson hade ännu rika utvecklingsmöjligheter, då döden slog sin klo i honom, och nu senast har den bisarre och originelle Ivar Arosenius ryckts bort från pensel och kärelen, knappt trettio år gammal.

På den utställning han föregående år anordnade å Valand i Göteborg fingo publik och kritik fullt klart för sig, att han var en märklig begåfning, originell, djärf, utmanande. Det är något af Bellmans orgiastiska yra i hans idévärld, som svänger mellan de två polerna: vinet och kärleken. Tillika är han en stor ironiker och cyniker.

Som karikatyrist kan man studera honom å den karikatyrutställning Söndags-Nisse sedan några dagar har öppnat i Claës Hultbergs konsthandel. Bredvid Engström, Oscar Andersson, Schwab m. fl. intar Arosenius en alldeles särskild plats genom sin faunartade lustighet och sitt säregna ämnesval.

Men karikatyrteckningen intar endast en sekundär ställning i hans produktion. Ty först och främst var han målare, en konstnär, som i heta färgsymfonier sökte uttryck för ett djupt och egenartadt sjäslif, hvars mognad döden afbröt.

Iduns kvinnostipendium.

Förslag till kandidater för nästa år.

VID IDUNS kvinnliga akademis senaste års sammankomst beslöts att genom Idun rikta en vädjan till allmänheten att hädanefter biträda akademien vid föreslåendet af pristagare. Vi uppmana därför våra läsare att benäget inkomma med motiverade förslag till pristagare för nästa år, framhållande någon svensk kvinna som kan anses berättigad till årsstipendiet, 1,000 kronor, "för belönande eller främjande af någon förtjänstfull kvinnlig gärning."

Förslagen, som torde adresseras till akademiens sekreterare, med. dr. *Karolina Widerström, Gamla Kungsholmsbrogatan 19 Stockholm*, böra insändas ju förr dess hellre och senast före utgången af oktober månad.

EVA BONNIER. A. BLOMBERG FOTO.

Två punkter.

TVÅ PUNKTER har döden i dessa dagar satt för två rika, men i fördödligt tragiskt brutna konstnärssöden.

SOMMAREN 1906 meddelades i Idun en bildserie från fröken Eva Bonniers vackra sommarhem på Dalarö. Den idylliska stugan på klippkrönet med de stora, luftiga rummen, där ägarinnans personlighet präglade den hemtrefliga och artistiska inredningen, tycktes säga: här bor en människa, som vill det goda och sköna, här flamlar en själ, hvilken skyr tung och kvalmig luft och plågas af att känna hur trånga gränserna äro för all mänsklig sträfvan, och som därför sökt sig ut mot hafvet för att ha någorlunda fri rymd för blicken.

Men när nästa sommar springer i blom, finnes hemmets ägarinna ej längre till, utan slumrar under judekyrkogårdens mull bortom Solna. Minnet af Eva Bonnier återstår likväl, minnet af hennes konstnärskap, som sökte sig uttryck i en visserligen föga numerärstark, men dock själfständig produktion, minnet

Hosta, hals- och bröstkatarrer

öfvergå vid bristande vård och användande af överksamma medel, icke sällan till svårare kroniska sjukdomar. Ett godt behandlingsmedel till förekommande häraf, är Fil. Dr. P. Håkansson's holm.

Salubrin, om det användes enligt beskrifning till värmande omslag, gurgling och inandning; fördelaktigast och bäst är att för inandningen använda Salubrininandningsapparat. Salubrin tillhandahålles i Parfym- och Färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co, Stockholm.

IDUNS MODELLKATALOG

Oumbärlig för alla sömmerskor och för alla hem. Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Koloreradt omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Ingenjören.

DEN AKTADE författarinnan, hvars penna ej på länge varit synlig i våra spalter, visar i efterföljande stramt hållna skiss, att hon alltfjämt besitter samma goda framställningsförmåga, som förr karaktäriserade hvad hon skref.

HAN VAR trött och hungrig, ty han hade med ifver deltagit i lastningen af dynamit på ett fartyg, som låg vid vågbrytaren, och han hade just slagit sig ner vid sitt frukostbord, då dörren öppnades och en arbetare störtade in blek och anfädd.

“Kom, kom,” ropade han, “det är eld i fabriken.” Ingenjörn kastade ifrån sig smörgåsen och störtade ut.

Som han kom springande utför backen, möter han en ung man barhufvad och slängande med armarna i högsta förtviflan.

“Det är jag som gjort det,” skrek han. “Adjö, farbror, nu dränker jag mig.”

“Håll fast honom,” ropade ingenjörn med tordönsröst till ett par karlar nere vid stranden, “och våga er inte att släppa honom, förr än jag kommer.” Och så sprang han vidare, och arbetaren följde honom.

Vid fabriken stora port stannade han. “Hvar brinner det?”

“I väggen och i taket vid aflastningsrummet. Vi ha nio lådor dynamit kvar där. Och locken äro inte påskrufvade.”

“Hvarför syns ingen till här?”

“Ingen vet det. Jag sprang genast till ingenjörn. Ska’ vi dra fram sprutorna? Hvad skall jag göra?” — “Tig först,” röt ingenjören. “Sprutor! Liksom vi har tid med det,” han öppnade dörren, medan han talade. En svag brandlukt slog emot dem.

Tre karlar, som ingenting tycktes ha märkt, arbetade i första salen.

“Där,” hviskade arbetaren och pekade på en dörr.

Då vände sig ingenjören till de tre karlarne. “Det brinner därinne,” sade han brådslande. “Här arbeta nära ett hundra människor. Om vi inte kunna få ut de nio lådorna, springa alla i luften. Få de veta det, blir det panik och trängsel — och under tiden brakar det löst.”

Karlarne tycktes vilja störta ut.

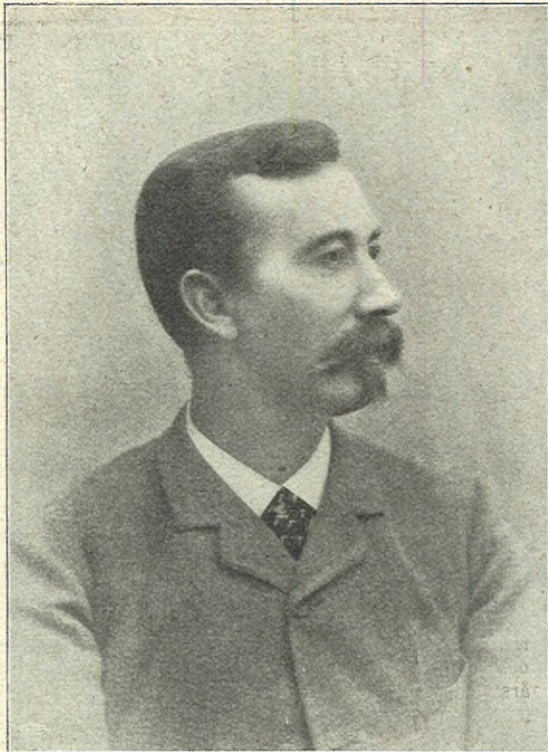
“Den förste som springer skjuter jag,” skrek ingenjören, i det han drog fram sin revolver. “Ni stannar — edra rackare —” och en som redan var vid dörren lyfte han i kragen och kastade tillbaka.

“Du,” sade han till karlen, som underrättat honom, “du vaktar dörren, öppnar när vi kommer och smäller igen, när vi gått. Intet drag. Ni andra få hjälpa mig, har jag inte hustru och barn som ni? sätter jag inte mitt lif på spel som ni? kom nu, kamrater.” Dörren öppnades och genom draget flammade elden, som i små slickande lågor krupit utefter vägen, plötsligt till.

“Du Lundqvist och jag den närmaste lådan, ni två den närmaste.”

Inga flera ord växlades. Fem gånger ut och in. Tyst och fort buros lådorna ut och ställdes på stenkajen.

“Nu,” skrek ingenjören, “fort till sprutor och telefon. Lundqvist säger till folket däruppe att genast komma ner. Men stilla och i god ordning. Om de inte gå ordentligt, så skjuter jag midt i trängseln. Säg dem det. Värsta faran är öfver.” Folket hann ut innan den

PER PERSSON.

En hemmets uppfinnare.

DEN FÖRSTA stickmaskinen lär ha uppfunnits år 1589 af en engelsman, William Lee, som medömkan med sin älskade och hennes mödor vid strumpstickning sprorade till att uttänka en maskin, som skulle lätta hennes arbete.

De sinnrika väf- och stickmaskiner, som uppfunnits och förts ut i marknaden af den bekante nu helt nyligen i sitt hem i Lund afidne konstruktören Per Persson, lära ha tillkommit af ungefär liknande anledning — då det var för att hjälpa sin hustru, som handlade med stickmaskiner, herr Persson först började syssla med förbättringar och fullkomningar af maskinen.

Och lätta hemarbetets tunga kan helt visst en sådan kombinerad väf- och stickmaskin, om man förstår att rätt begagna den. Där är snart icke den sak från spetsar till grofva yllestrumpor, från underkläder till ytterkläder man icke kan tillverka på maskinen. Den är därtill så lättskött, att barn kunna lära sig att på den tillverka åtminstone enklare persedlar. Per Perssons lifsdröm, den han aldrig hann se förverkligad, var också att få undervisning på hans maskin införd i skolorna. Försök med en sådan undervisning ha anställts och slagit mycket väl ut. Efter en kortare tids undervisning af hans dotter lärde sig barnen att sköta maskinen.

Maskinen har varit exponerad på ett stort antal utställningar och flere gånger erhållit guldmedalj. De på densamma tillverkade olika föremålen ha också blifvit prisbelönade.

I motsats till hvad i allmänhet plägar vara fallet, ha familjens alla medlemmar, speciellt de kvinnliga, så helt gått upp i husfaderns lifsverk, att det är all utsikt för att detta skall kunna fullföljas äfven sedan den, som begynte detsamma, gått bort.

FRÖKEN A. PERSSON.

stora knallen och de små efterknallarne hördes, ett brak väldigt nog att sätta hela trakten i förskräckelse.

Inom några minuter var släckningsarbetet i full gång och inom en halftimme var elden släckt.

Då erinrade sig ingenjören brorsonen.

“Gif mig en repstump,” sade han åt en af manskapet.

Sådan lydndad hade ingenjören lyckats inskräpa hos sitt folk, att när han kom ner till stranden, stodo de båda karlarne ännu och vaktade på den unge mannen.

“Hur gick det till?” sade ingenjören barskt.

“Jag skulle bara bränna upp ett bref, som gjorde mig så förtviflad,” stammade den unge, “jag visste inte hvad jag gjorde — det fanns visst något — som tände — — jag tänkte — —”

Stora hopar af arbetare samlade sig omkring dem.

“Här tänker man först och främst på att lyda fabriken lagar,” sade ingenjören mörkt. “Inser du nu, hvilket brott du begått?”

“Ja,” sade ynglingen sakta.

“Erkänner du att du förtjänar straff?”

“Jag tänkte kasta — —”

“Det är inte fråga om hvad du tänkte. Erkänner du att du förtjänar straff?”

“Ja,” sade ynglingen åter.

“Och ett straff, som du inte glömmet. Tag då af dig rock och väst och vik ner din skjorta.”

“Farbror!” sade ynglingen. “Det är vanheder.”

“Nej, det är icke vanheder utan heder, att ta sitt straff, när man erkänner att det är rättvist,” sade ingenjören. Men han var mycket blek, när han slog en knut på repet.

Den unge mannen lydde tyst.

“Lägg dig på marken, och tacka Gud och mig att du har lifvet i behåll,” och därpå börjades bestraffningen, han slog tjugu slag.

“Res dig nu upp,” sade han.

“Har farbror nu förlåtit mig? Djupare kunde jag icke sota för — för —”

“Det är inte mig du skall be om förlåtelse, det är alla dessa män och kvinnor, hvilkas lif du satte på spel genom din olydnad och ditt slarf. Du visste att ingen tändsticka får finnas inom fabriken.” Och vändande sig till arbetarna sade han: “Vill ni förlåta honom och tillåta honom att stanna vid fabriken?”

Folket mumlade sitt ja, och en gammal man sade att man hädanefter nog kunde lita mera på honom än på någon annan.

“Kom nu fram ni fyra, som stodo mig bi i farans svåraste stund,” sade ingenjören, “kom fram hit till mig Lundqvist, Person, Anderson och Vidén. Tack ska ni ha!”

Så vände han sig till folket. “Här, mina vänner,” sade han,

“ser ni fyra hjältar. Det är de som förtjäna allas ert tack, ty de ha räddat er. Vill ni för dem höja ett äkta, ärligt hurra.

Länge lefve våra svenska hjältar!”

Men allt folket ropade med hög röst: “Länge lefve ingenjören, hurra, hurra, hurra!”

AMANDA KERFSTEDT.

Hvarje husmoder **Barngarderoben** Hvarje sömmerska likaså.

bör prenumerera på

Pris för helt år 3 kr.; halft år 1:60 kr.
Lösnummer 30 öre.

12 häften årligen.

Från scenen och estraden

SALONGERNAS förnäma höns i empir, rokoko eller direktoar bli tröttsamma i längden, icke minst på scenen, och en fransk grefve eller baron med 60,000 francs i räntor, ett stall kapplöpningshästar och ärr efter fyra eller fem dueller är numera bra litet gifvande som typ i ett teaterstycke.

Förr gingo de där herrarne omkring och voro ej oäfvets spirituella, ty de både läste, tänkte och utnyttjade lifvets resurser på ett om förstånd och känsla vittnande sätt. Den nutida salongskomediens ädlingar äro mekaniska dockor, som snurra mellan börsen och kokott-hotellen när de inte dö en lumpen död för ett revolverskott i någon af Monte Carlos trädgårdar.

Det är därför behöfligt att vi då och då få utbyta denna kvalmiga franska teaterkonfekt mot en dramatik af så svenskt kynne som exempelvis Geijerstams bondekomedi "Per Olsson och hans käring", hvilken nu står på Dramatiska teaterns program.

Stycket är ju välkändt från Vasateatern, där det på sin tid spelades med fröken Rustan i den infernaliska bondhustruns roll. Det har ingenting förlorat af sin friskhet och färg sedan dess, hvilket vittnar om med hvilken litterär duktighet komedien är skriven och hur verklighetsintim skildringen är.

Dramatiska teaterns artister ha sällan tillfälle att framställa genuina svenska bönder, men det oaktadt spelas "Per Olsson och hans käring" i stort sedt bra. Man kan svårligen undgå intrycket att Per Olsson och Jöns i Nöbelöf, representerade af hrr Riego och Envall, äro födda på landet och döpta i

träkyrka, och hrr Brovallius, Lavén och Lambert dra skickligt försorg om att bondnaturen kommer fram hos Fattig-Johan, Anders Västgöte och pojken Erker. Den sistnämnde har dessutom lagt sig till med en mask, som borde få första pris på en skräpukutställning. Mästerliga i sina uppgifter äro hr de Wahl och fröken Borgström, och fröken Åhlander har som den elaka bondkvinnan karaktäristiska moment, men lyckas icke riktigt öfvertyga om det rasakta hos mor Katrina. Uppsättningen bjuder på ett par förträffliga skärgårdsvyer.

Palle Rosenkrantz' skådespel "Den röda hanen", dramatiserad efter romanen med samma namn, faller också inom folkpjäsens ram. Den rätt effektivt byggda handlingen, som rör sig om upptäckten af en mordbrännare, ger tillfälle till en intressant typskildring och spelas utmärkt af några af Svenska teaterns artister. Hr Bäckströms pyroman är ett psykologiskt mästerstycke och hr Svennbergs assessor en ny minnesvärd typ i denne skådespelares glänsande figurgalleri. — Detektivpjäsen "Fröken Sherlock Holmes" på Östermalmsteatern tillhör genrens svagare produkter — oaktadt den är från Wien och detektiven en kvinna.

Från Göteborg meddela vi ett par gruppbilder ur de med stor framgång gifna nyårsrevyerna därstädes, och från Paris ha vi erhållit en här återgifven scenbild ur Gustaf Collijns drama "Tystnadens torn", som, föregånget af det mest hänsynslösa reklamakeri, uppförts på Théâtre des Arts i den franska hufvudstaden, och att döma af de ledande

"Per Olsson och hans käring" på Dramatiska teatern. Olof och Lisa (hr de Wahl och frkn Borgström). Per Olsson och Katrina (hr Riego och frkn Åhlander). Ateljé Jæger foto. — Scen ur Gustaf Collijns drama "Tystnadens torn" på Théâtre des Arts i Paris. Bert, Paris, foto.

Uppgift lifvidd (under armarna), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur

fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: **Bluslif** 40 öre, **Kjölmonster utan släp** 50 öre, **Prinsessklädning** 75 öre, **Reformdräkt** 75 öre, **Barndräktmonster** 50 öre, **Kragmonster** (Pellerin) 50 öre, **Kappmonster** 60 öre, **Nationaldräktmonster** 1 kr. Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då ätförijas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition ätföljd af likvid insändes till

Mästersamuelsgatan 43, Stockholm

Iduns Mönsterafd.

års hvilta ånyo kommit upp på operascenen. Musikaliskt intressant och med en poetiskt intagande handlig borde den kunna hålla sig på repertoaren en tid framåt, allra helst som den framföres af sådana artister som fröken Hesse och fru Claussen i hufvudrollerna, af hvilka särskildt den förstnämnda både vokalt och dramatisk är en ypperlig Greta. Hr Stiebels pepparkakshäxa representerar en djärft burlesk komik, som sällan utvecklas på operascenen och därför verkar dubbelt uppfriskande.

Baletten "Dockféen", som för längesedan introducerades för stockholmarna på Vasateatern, gör nu i ny glänsande uppsättning god effekt på operan. Dansen kunde dock till fördel för det hela vara mera karaktäristisk och omväxlande, men det som bjödes, skänker i alla händelser stor ögonfägnad. Fröknarna Strandin och Holm samt fru Tropp m. fl. konkurrera med hvarandra i fråga om grace och koreografisk skicklighet.

Aulinska kvartettens tredje kammarmusiksoaré hade fyllt K. F. U. K:s sal till sista plats, hvilket ovan-

teaterkritikernas anmälningar, gjort så godt som fiasko. Åtskilligt kunde vara att säga om denna en obetydlig svensk författares taktik att genom braskande tidningskorrespondenser slå blå dunster i ögonen på sin nation och samtidigt inför främlingar blåsa upp sitt enkla jag till en storhet; för dagen sakna vi emellertid utrymme, men få kanske tillfälle att återkomma i ettannatsammanhang.

"Hans och Greta", Humperdincks sagoopera, har efter några

man har blifvit sliten. Till sist är att nämna en vacker orgelkonsert i Oscars kyrka af direktör Patrik Vretblad med biträde af fru Davida Afzelius-Bohlin och fru Karin Bodman-Vretblad — direktör W. spelade bland annat ett af honom själf komponerad Andante religioso af anslående karaktär — samt Musikaliska artisternas rings tredje konsert, vid hvilken medverkande fru Anna Aulin, fröken Märtha Ohlsson, hrr Tor Aulin och Rudolf Claesson. Den intresserade publiken njöt synbarligen af prestationerna och ej minst af fru Aulins vackra sång.

ARIEL.

ligt lifliga musikintresse berodde på att programmet upptog en Rhapsodie på temat Gösta Berlings saga af den ryske komponisten Paul Juon.

Jag tviflar dock på att en enda af åhörarna kunde finna spår af den ryktbara värmlandssagens mystik och äfventyrspurpur i hr J:s verk. Ingen hade väl heller på fullt allvar väntat sig det. Kompositionen, skriven för violin, alt, cello piano, äger emellertid vackra och effektfulla partier med slavisk anstrykning, som väckte liflig intresse. Den rikt behandlade pianostämman sköttes förträffligt af komponisten. Schuberts graciösa stråkkvartett, op 29 a-moll, samt Beethovens tjugande serenad, d-dur op 8, utgjorde programmets öfriga nummer, hvilka spelades med all den pietet och tekniska filering man är van att finna i dessa kammarmusicis prestationer.

Franz Navál, som med sin vackra stämma och temperamentsfulla personlighet för några år sedan försette stockholmspubliken i feber, har varit här igen och konserterat, men gjort samma rön som många före honom, nämligen att ingenting är obeständigare än publikgunst. Icke så att ej de åhörare, som bevistade hans konserter, äfven nu ådagalade sin entusiasm för artisen och hans sång, men man slogs ej om biljetterna, trängdes ej i konsertsalen. Konstnären är dock lika intressant att höra nu som förr, man njuter af hans intelligenta föredrag och af röstens "schmelz", äfven om blackheten hos en och annan ton röjer att stäm-

Gruppbilderna: Nyårsrevyen "Den stora flugan" på Folkteatern i Göteborg. Nyårsrevyen "De bortrestas ö" på Stora teatern i Göteborg. Hoffotograf Aron Jonason foto. — Hörnbilderna, öfverst: fröken Carlsson som spanjorska i "Dockféen". Fru Tropp som Bebé i "Dockféen". Nederst: Fröken Strandin som trumslagaren i "Dockféen". Fröken Holm som Dockféen. Ateljé Jäger foto.

Det milda cremelika lödder som utmärker

Florodol-Tvålen

utgör icke blott substanserna af de utsökta fettetämnen utan därjämte balsamiskt-antiseptiska essenser af högsta betydelse för hälsökänhet, hvarigenom huden blir sammetsmjuk, smidig och vacker, hyn ren och klar, hals och händer hvita och mjuka. Högsta utmärkelse: Guldmedalj i Norrköping 1906.

TEKN. A.-BOL. FLORA, GEFLE.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskur i Stockholms.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 24-30 JAN. 1909.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; lökdolmar med potatisbullar; mjölk; kaffe eller te med scones. Middag: Soppa à la Sven Hedin; krusstader med fisk och sparrisstufning; stekt, späckad rensadel med legmyer och salader; valnötstärta med vispad grädd.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sillås med potatis; kaffe eller te. Middag: Pudding af kött med potatismos; krusbärssoppa med skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med äggöra; mjölk; kaffe eller te. Middag: Morotspur; stekt helgefundra med kaprissås och pressad potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; gratinerad fiskstufning (rester från tisdag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Persiljefyllt kalffärsbräda med brynta morötter och potatis; rismjölspudding.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsvälling; pressylta med rödbeter och stekt potatis; kaffe eller te. Middag: Köttbullar med potatis; sagsoppa med skorpor.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna med rödbeter; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med jordärtskockor och rostadt bröd; mörkpudding med brinnande säs.

RECEPT:

Lökdolmar (f. 6 pers.). 2 stora portug. lökar, 2 liter vatten, 1 tsk. salt. Kalffärs: 4 hg. benfritt kalffött, 50 gr. kallt smör, 1 msk. hvetemjöl, 1 ägg, 1 msk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 3 dcl. tunn grädd.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 2 dcl. buljong. Beredning: Löken skalas, nedlägges i kokande, saltadt vatten och får sakta koka omkr. 7 min. Den upptages, bladen lossas försiktigt och läggs på linne att afrinna. Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten, skäres i bitar och drives 3 gr. genom köttkvarn. Det stötes därefter väl i stenmortel tillsammans med smör och hvetemjöl, hvarefter det uppvispade ägget och kryddorna tillsätts. Färsen arbetas sedan omkr. 1/2 tim., hvarefter den tunna grädden tillsättes, men endast litet i sänder, emedan färsen annars lätt skär sig. Än för hård, spådes den med litet mera grädd. En tsk. af färsen läggs på hvarje lökblad, som därefter hoprullas och omknytes med bomullsgarn, förut doppad i hett vatten. Smöret brynes i en järnkastrull, dolmarna illäggas och brynas vackert, hvarefter locket pålägges och de få sakta steka omkr. 40 min. Mot slutet af stekningen påspådes buljongen. De uppläggas på varmt fat, garnet klippes bort, och såsen hälls öfver dem. Serveras till smörgåsbordet.

Soppa à la Sven Hedin (f. 6 pers.). 1 kalffärs, 2 lit. stark, klar buljong, 1 knippa persilja, 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl, saften af 1/2 citron, 1/2 dcl. madeira, hvitpeppar, salt, 2 äggulor.

Beredning: Kalffärsstekt sköljas väl och blancheras. Det lägges i kallt vatten tillsatt med salt och får koka 10 min. Buljongen kokas upp med persilja, bräset illäggas och får koka tills det är hvitt och fast (omkr. 35 min.), då det tages upp, och skäres i små fina tärningar, som läggs i soppskålen. Smör och mjöl sammanfråsas, buljongen silas och tillsättes litet i sänder under rörning och soppan får koka 10 min., hvarefter den afsmakas med citronsaften, vinet och kryddorna. Äggulorna vispas upp och tillsätts. Soppan får därefter ej koka, den upphålles i soppskålen och serveras mycket varm.

Finast i smak och näringsrikast äro

VÅRGÅRDA

(Kungl. Hofleverantör)

Hafregryn • Hafremjöl

PARETER.

— Vårgårda —

Proton-hafremjöl!

Krustader med fisk och sparrisstufning (f. 6 pers.). Krustader: 75 gr. hvetemjöl, 1 nypa salt, 1 tsk. socker, 1 ägg, 2 dcl. tunn grädd, 20 gr. skiradt smör. Till kokning: 3/4 kg. flottyr.

Stufning: 3-4 hg. gädda, vatten, 1 msk. salt, 1 burk sparris, 2 msk. smör, 4 msk. mjöl, 4 dcl. fiskspad eller gräddmjöl, sparrispad, salt, hvitpeppar (socker), 2 äggulor. Beredning: Mjölet siktas i en bål och blandas med saltet och sockret, hvarefter hälften af grädden samt äggulan tillsättes, under flitig rörning. Smöret skiras, får afsvalna och nedröres jämte resten af grädden. Flottyrn, hvori krustaderna skola kokas, bör vara af bästa beskaffenhet; grytan, som användes härtill, bör ej vara vidare än ett tefat. På samma gång som flottyrn lägges i grytan, nedsättes järnet däri för att långsamt uppvärmas.

Flottyrn är lagom varm när en tunn, blå rök stiger upp från ytan. Smeten hälls i en kaffekopp. Krustad-järnet doppas däri, dock ej ända till randen, det hålles därefter i den heta flottyrn, tills krustaderna äro ljusbruna, då de lossas med en gaffel eller späcknål och läggas upp och nedvända på gräppapper att afrinna. Krustaderna kunna förvaras 2-3 veckor, om de nedlägges i en bleckburk med slutande lock, men måste då värmas i ugnen, innan fyllningen illäggas. Öfverblifven flottyr kan användas flere gånger, om den uppkokas i vatten eller mjölk; när den stelnat, afskrapas lätt all bottenstas.

Stufning: Gäddan fjällas, urtages, sköljes väl och torkas med en duk. Den nedlägges i varmt vatten, tillsatt med saltet och får koka tills fenorna

lossna, då den upptages och ställes att kalla. Skinet aftages; gäddan urbenas och skäres i små tärningar. (Öfverblifven fisk kan äfven med fördel användas.)

Smör och mjöl sammanfråsas, fiskspadet eller gräddmjölen samt sparrispadet tillsättes litet i sänder under ständig rörning, och såsen får koka omkring 10 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna och afredes med de uppvispade äggulorna. Fisktärningarna jämte den sönderskurna sparris illäggas och stufningen upphettas, men får ej koka. Krustaderna fyllas härmed till 3/4, uppläggas på bruten serverett och serveras så fort som möjligt.

Äggöra (f. 6 pers.). 6 ägg, 4 kkp. gräddmjöl, salt, socker. Till kastrullen: 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Äggen vispas väl med mjölen och kryddorna tillsätts. En kastrull eller spilkum smörjes med smör, äggblandningen hälls däri, ställes i vattenbad och vattnet får koka sakta tills äggörorn stadgat sig. Den upphålles på varmt serveringsfat och garneras med persilja samt serveras till stekt kött, bräckt korf eller skinka.

Morotspur (f. 6 pers.). 1/2 kg. morötter, 3 msk. smör (60 gr.), 2 1/2 lit. efterbuljong, 1/2 msk. mjöl, 1 knifudd hvitpeppar, 1/2 msk. salt.

Beredning: Morötterna borstas; sköljas, skrapas och skäras i små tärningar samt brynas i hälften af smöret. En lit. af den kokande buljongen påspådes och morötterna få koka, tills de äro riktigt mjuka, hvarefter de passeras.

Smör och mjöl sammanfråsas, purén tillsättes jämte resten af buljongen, och soppan får koka 10 min. Den skummas afsmakas med kryddorna och serveras med ostmörgårar eller rostadt bröd.

Kaprissås (f. 6 pers.). 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk. mjöl, 5 dcl. fiskspad, 2 msk. kapris, 1 msk. kaprisättika, 1 1/2 dcl. tjock grädd, salt, socker, hvitpeppar, 1 äggula.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråsas, fiskspadet tillsättes litet i sänder och såsen får koka under rörning 8 min. Då tillsättes den groft hackade kaprisen jämte sin ättika och den tjocka grädden och såsen får ett godt uppkok. Den afsmakas med kryddorna och afredes sist med den uppvispade äggulan.

Gratinerad fiskstufning (f. 6 pers.). Rester af kokt fisk (omkr. 3 dcl.), 12 champinjoner, 1/4 burk hummer, 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk.

mjöl, 1/2 lit. kokt mjölk, salt, hvitpeppar, 2 msk. rifven ost.

Till snäckorna: 1 msk. smör. Beredning: Fisken befrias från alla ben och skäres i fina tärningar. Champinjoner skäras i tunna skivlor och hummern i små bitar. Atta stycken snäckor smörjas väl med smör, hvärpå fisk, champinjoner och hummer illäggas. Smör och mjöl sammanfråsas, mjölen påspådes och såsen får koka, tills den är riktigt tjock, då den afsnåkas med kryddorna.

Såsen hälls öfver innehållet i snäckorna och den rifa osten strövs öfver. Stufningen gräddas i mycket het ugn och serveras, om så önskas med brynt persilja.

Pannbiff (f. 6 pers.). 1/2 kg. benfritt innanlår, 1 liten msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 2 msk. mjöl, 1 stor portug. lök.

Till stekning: 4 msk. smör (80 gr.), 4 dcl. kokande buljong eller vatten.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten, skäres i bitar och drives 3 gr. genom köttkvarn. Af färsen formas tunna runda biffar, hvilka öfverhackas med en knif och jänmas väl i kanterna. De beströs med salt, peppar och hvetemjöl. Löken skalas och skäres i skivlor. Smöret brynes i en het stekpanna, biffarna illäggas tillika med löken och stekas hastigt på hvarje sida. De uppläggas på varmt serveringsfat, pannan urvispas med buljong eller vatten och såsen hälls öfver biffarna.

Mörkpudding (f. 6 pers.). 3 mjuka tvåres hvetebröd, 3 ägg, 5 1/2 dcl. gräddmjöl, 1/2 kkp. strösocker, 1 dcl. konjak, 1/2 tsk. kanel, 1/4 tsk. kardemumma, 1 knifudd nejlikor, 1 tsk. salt, 1 hg. mörk, 1 liten msk. mjöl, 1/2 kkp. sultanarussin. Till formen: 1/2 msk. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Sås: 1 dcl. konjak, 1 msk. socker. Beredning: Brödet skäres i fina tärningar. Äggen vispas med mjölen och brödet illäggas. Mörken sköljes väl, och inklappas i en duk samt hackas fint med mjölet. Russinen rensas, sköljas och förvällas. Brödet sönderröres med en slef, den hackade mörken, konjaken, kryddorna och russinen tillsätts. Massan hälls i en smord och brödbeströdd form som öfverbindes med smordt papper och puddingen gräddas i vattenbad i ugn omkring 1 1/2 tim.

Konjaken, vattnet och sockret blandas tillsammans och uppvärmas samt hälls öfver puddingen.

Såsen påtändes, då puddingen skall serveras.

SUNDSVALLS ENSKILDA BANK

4 Fredsgatan, Stockholm.

Sparkasseränta 4 %.

Förvaringsfack, årshyra från 15 kr.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Husmoderplatsen

vid länslasarettet i Falköping är till ansökan ledig att tillträdas den 1:a nästk. mars. Som till platsen hör skyldighet att förestå matlagning och utportionering af cirka 180 personer, fordras, att den sökande skall vara en bildad, duglig och praktisk kvinna, med förmåga och vana att sköta underlydande, att ha genomgått kurs i fackskolan för huslig ekonomi eller därmed jämnställd anstalt samt att vara under fyrtio år. Den bekuniära lönen ställes i förhållande till den sökandes kompetens. Ansökan jämte betyg och porträtt torde insändas före den 1 febr. till öfverläkaren, som lämnar närmare upplysningar.

Lärlarinna.

Ung, bildad flicka af god familj erhåller genast plats som lärlarinna för sjuårig gosse. Betygsafskrifter, befintliga rek. och foto. böra af reflekt. sändas till disponent C. H. Sundin, Strömsnäs Bruk.

Husföreståndarinna.

Bild. flicka eller barnlös änka, c:a 30 år, med godt sätt och utseende, huslig och helst musikalisk, kan erhålla god plats i godt hem hos en äldre ungar. Svar jämte foto. och upplysningar till »Godt hem 1909», Iduns exp.

Sjuksköterskebefattning.

Sökande till den 1 april ledig sjuksköterskebefattning vid epidemisk sjukhusen i Halmstad torde före den 20 febr. insända sina ansökningar, beledsagade af åldersintyg, läkarebetyg om god hälsa samt afskrifter af tjänstgöringsintygen till förste stadsläkaren, Halmstad. Förmåner: 500 kr. årslön, kost, bostad, värme, ljus, tvätt. Sjuksköterskebiträde finnes.

PLATS finnes för frisk och stark hus- hålls- och sällsfröken villig att biträda vid sjukvård, hos äldre, sjuk fru, som vårdas af sjuksköterska. Sökanden bör vara praktisk och fullt förtrogen med ett hems skötande. Ej under 25 års ålder. Svar till »Pålitliga», Sundsvall p. r.

Den 25:te nästa februari blifver **Operationssköterskebiträdesplatsen** vid Gotlands läns lasarett ledig; lön 200 kr. och allt fritt. Sökande med någon vana vid arbetet å en operationsafdelning har företräde. Ansökning åtföljd af frejde-, skol- och tjänstgöringsbetyg insändes före den 10 nästa februari till operationssköterskan fröken Hanna Bergman, Länslasarettet, Visby, som på förfrågan lämnar närmare underättelser.

BILDAD, enkel, barnkär flicka, kunnig i matlagning, van vid husliga bestyr, sömnad, erhåller plats. Svar till fru Hilde Rydbom, Filipstad.

BILDAD, frisk, barnkär flicka, får genast plats att såsom familjemedl. vara behjälplig med skötseln af 8 mån. flicka samt i öfrigt vara fru till sällskap och hjälp. Någon lön. Svar med rek. och foto. till Box 12, Wara.

MOT fritt vovre önskas som sällskap och värinna nu genast en ung dam i litet ungarlshem af afsides men vacker herrgård. Svar med foto. till »Ensam», Iduns exp., Sthlm.

BILDAD, anspråklös flicka sökes snarast för äldre, något klen dam. Måste vara vänlig och gladlynt samt något hemma i sömnad och husliga göromål. Utförligt svar till »Februar», Iduns exp. f. v. b.

SJUKSKÖTERSKA önskas som vikarie i Herrljunga distrikt under en tid af 4 mån. räknadt från den 1 febr. 1909. Ansökning insändes till ordföranden i Sköterskenämnden, adr. Herrljunga.

Studentska, realist eller latinare kan erhålla elevplats på Apoteket Gripen i Sundsvall. Lön 1,000 kr.

I ett enkelt hem på landet finnes plats för en ung flicka att läsa 3:dje kl. element.-kurs med en dotter i fam. Uppgift å löneanspråk och porträtt torde insändas till »S. R.», Iduns exp. **LITTERÄRT** intresserad ung dam, helst ej öfver 25 år, erhåller väl aflönad plats som kassörskas och sek. åt chefen i litterärt företag, mot insättande af 3,000 kr. i affären. Obs! Kort arbetstid, fri och angenäm sysselsättning. Event. kompaniskap om ömsesidigt förtroende uppstår. Svar med foto. emotses till »Framtid», Iduns exp. f. v. b.

BILDAD, stillsam och ordentlig flicka, som förstår att sköta barn, helst kunnig i sömnad, får plats i liten familj i Göteborg att hjälpa frun med skötseln af en 4 mån. flicka och öfriga hushållsbestyr. Jungfru finnes. Svar med foto. och lönepret. till »Br. G-g», Iduns exp.

EN ung dam kan få plats som korrespondent i löande agenturaffär i Frankrike mot insättande af mindre kapital. Svar till »H. D. d. V.», Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning, Stockholm.

Husföreståndarinna, aktningvärd, huslig, ekonom, van att sköta barn, med goda rek. erhåller plats genast. Alder 30-40 år. Omg. svar med foto. till »3 barn», Lund p. r.

Anspråklös flicka,

van att undervisa i vanliga skolämben, språk och musik, erhåller omedelbart plats i fam. på landet. Svar med rek. och pret. torde insändas till doktorinnan Augusta Lindgren, adr. Gislaved.

För barnfröken

finnes plats 1 febr. Sökande bör vara verkligt barnkär, frisk samt något van vid barn. Svar till »Fru W.», Handelstidningens annonskontor, Göteborg.

Ledig plats.

För enkel, bildad, barnkär flicka, kunnig i sömnad, finnes plats å naturskön egendom i Småland, för att jämte modern sköta en 1-årig frisk gosse och för öfrigt deltaga i inom hemmet förekommande göromål. Svar med uppgift om ålder, familj, löneanspråk, rek. och foto., som återsändes, adr. »Ung smålandsfamilj», Halmstad p. r. inom 8 dagar.

Å egendom, närh. af stad i Värmland, får bildad fl. kunnig i matl., plats som hushållsfröken och sällskap. Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

PLATSSÖKANDE

SJUKSKÖTERSKA, fullständigt examinerad, önskar plats antingen på sjukhus eller klinik eller i privat sjukvård. Svar till »Januari 1909», Iduns exp.

UNG flicka som genomgått Lundinska kursen och Handarbetets Vänners slöjd-lärlarinnekurs, söker plats att biträda lärlarinna i slöjd. Svar till »Intresse-rad», Kalmar p. r.

OM NÅGON önskar en präktig, gladlynt och duglig kvinna att förestå hem i stad eller på landet, gärna äfven där barn finnes, vände sig personligen eller med bref till »H. P.», Iduns exp., Stockholm, för vidare upplysningar och rekommendationer.

Husmodersplats

uti mindre anstalt eller klubb eller och i hem sökes af därtill kompetent dam af god fam. med praktisk erfarenhet af allt som till ett hus styrande hör. Svar till »Erfarenhet», Iduns exp., Stockholm.

EXAM. sjuksköterska och gymnast önskar privatvård, helst i Göteborg eller dess omnejd. Svar till »O. F.», Iduns exp.

SOM hjälp och sällskap önskar 18 års flicka plats i god familj i Skåne. Svar bedes sändas under märket »Familjemedlem», Landskrona p. r.

PLATS som lektis, sällskap och hjälp åt äldre dam eller hustru önskas af medelålders bildadt fruntimmer. Svar till »Ensam 1909», Iduns exp.

Utsökt fin

och af öofverträffad kvalitet är det allmänna omdömet om **Hylins Eau de Cologne 'E. d. C.'**, och det med rätta, ty det finnes ingen Eau de Cologne, som i friskhet, vällukt och varaktighet kan mäta sig med **Hylins 'E. d. C.'** Kom ihåg det, när Ni nästa gång köper Eau de Cologne. **'E. d. C.'** finnes hos alla handlande.

Som sällskap och lektis

önskar medelålders dam plats i godt bildadt hem. Har varit många år i England. Har äfven goda kunskaper i franska. Svar till fru Otto Mannheimer, Föreningsgatan 8, Göteborg, som äfven lämnar referenser.

BARNSKÖTERSKA, allvarlig, ordentlig, önskar plats, helst på barnhem eller barnkrubba, är van vid sjukvård samt skötsel af barn m. m. Svar till »S. A. J.», Iduns exp.

HUSFÖRESTÅNDARINNEPLATS, helst i Sthlm, sökes af kompetent person. Svar »H. D.», Iduns exp.

BÄTTRE flicka önskar plats i bildad fam. som sällskap och hjälp. Svar märkt »23 år», Falkenberg p. r.

KVINNLIG sjukgymnast önskar plats å institut eller i familj. Är äfven villig att deltaga i husliga göromål. Svar till »Sjukgymnast 1909», Iduns exp. f. v. b.

SJUKSKÖTERSKA, van vid privatvård, önskar anställning nu genast. Betyg finnes. Svar till »System», Iduns exp., Stockholm.